

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК «РІВНОВАГИ» ТА «СТІЙКОСТІ» ПІДПРИЄМСТВ

Тарасенко М.С., Власова Н.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Розглядаючи підприємство як відкриту соціально-економічну систему, можна вважати, що воно знаходиться у стані рівноваги тільки тоді, коли кожний його елемент знаходиться у стані рівноваги, що визначається іншими елементами. Концепція рівноваги є фундаментальною складовою категорійного апарату економічної теорії й тісно пов'язана з розумінням поняття «стійкість».

Основоположники економічної теорії визначали економічну рівновагу як такий стійкий стан економіки, за яким має місце тенденція до саморегуляції всіх відхилень. Вітчизняні вчені під станом рівноваги економічної системи розуміють стан, у якому змінні її функціонального інваріанту стійкі в часі і залишаються незмінними за відсутності впливів зовнішнього середовища, що збурюються.

Підприємство як економічна система володіє певними властивостями. Однією з таких властивостей систем є їх прагнення до стану стійкої рівноваги, що припускає адаптацію параметрів системи до мінливих параметрів зовнішнього середовища, до конкретних ситуацій шляхом забезпечення високого рівня організованості системи управління в динаміці. Стійкість є властивістю системи в цілому, яке не переноситься на її окремі елементи.

Трактування терміну «стійкість» залежить від контексту, використання аналітичних методів та рівня систем, що розглядаються. В економічній літературі стійкість трактується як сталість, постійність, непідвладність ризику витрат і збитків, а стійкість системи – як спроможність системи відновлювати попередній (або близький до нього) стан після деякого збурення, яке виявляється у відхиленні параметрів системи від номінального значення. Відзначаючи певну тотожність у літературі понять «стійкість» і «рівновага», під стійкістю розуміють здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх умов і протистояти ним для свого збереження певний проміжок часу, а «рівновагу» вважають поодиноким випадком стійкості, який розглядається як співвідношення певних факторів.

Таким чином, етимологія терміна «стійкість» базується на постійності і стабільності стану, сталості певних параметрів. У більш широкому розумінні цей термін означає здатність системи виконувати свої функції всупереч дії ендогенних та екзогенних факторів. Отже, стійкість – це здатність системи зберегти свою якість в умовах мінливого середовища і внутрішніх трансформацій (випадкових або навмисних). Задача стійкості або розвитку може вирішуватися стосовно лише до конкретних організацій, які перебувають на певних етапах розвитку, у конкретному середовищі, у певний час, при цьому «персональну» здатність організацій самостійно зберігати свою стійкість, рівноважний стан з метою мінімізації витрат не тільки важливо враховувати, але й, безумовно, використовувати й нарощувати шляхом розвитку позитивних зворотних зв'язків, що фіксують небезпеку зовнішнього середовища.